

Балюра Аліна Олександрівна, курсант
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ *Гаркуша А. Г.*

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ПЕРЕД СУДОМ ТА ЗАКОНОМ

Суспільство як об'єднана сукупність людей на певному історичному етапі має характерні лише для неї особливості. Під час суспільно-політичних, державотворчих та демократичних процесів все більше уваги приділяли людині – найвищій соціальній цінності. Ці зміни не оминули і кримінальний процес, основним завданням якого є охорона прав, свобод та законних інтересів його учасників. З огляду на сучасні реалії, звернемо увагу на такий принцип, як рівність перед законом і судом, який охарактеризовано в чинному законодавстві та наукових працях вчених -працівників.

У Конституції України [1] зазначено, що:

1) усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах (ст. 21);

2) громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (ст. 24);

3) іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (ст. 26);

4) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (ст. 129).

На вищезазначеному заснована ч. 1 ст. 10 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, в якій закріплено засади рівності перед законом і судом, а саме: «Не може бути

привілеїв чи обмежень у процесуальних правах, передбачених КПК України, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду занять, а також за мовними або іншими ознакам».

Також, у ч. 2 ст. 10 цього Кодексу зазначено, що у випадках і порядку, передбачених КПК України, певні категорії осіб (неповнолітні, іноземці, особи з розумовими і фізичними вадами тощо) під час кримінального провадження користуються додатковими гарантіями [2].

На нашу думку, наявність цієї засади в КПК України є позитивним свідченням того, що законодавець не поділяє людей на певні категорії, класи, стани та касти, наголошуючи на рівності всіх осіб. Нині суспільного резонансу набувають кримінальні правопорушення, вчинені так званими мажорами (розмовна назва дітей із багатих родин, які витрачають гроші батьків лише на розваги, часто виходячи за межі дозволеного). У разі порушення закону, вони звертаються до батьків, які за допомогою матеріальних коштів і зв'язків у різних сферах «вирішують» негаразди. Тому суспільство досить прискіпливо ставиться до будь-яких подій за участі цієї категорії молодих людей та вимагає їх рівності перед законом та судом.

Необхідно розмежовувати рівність перед законом і рівність перед судом. Ці положення пов'язані між собою, проте це не позбавляє кожного з них самостійного та змістовного наповнення. Рівність перед законом означає, що існує єдиний закон України про кримінальну відповідальність, який не створює яких-небудь перешкод або обмежень.

Рівність перед судом означає, що судовий розгляд здійснюється судами відносно громадян в одному і тому самому порядку, незалежно від індивідуальних ознак. Окрім цього, рівність перед судом означає те, що не існує кланових, станових чи виключних судів, на діяльність яких впливали би будь-які фактори [3].

Хоча в сучасному українському суспільстві є різниця між його членами, іноді досить суттєва, однак законодавство не зважає на будь-які ознаки під час виконання поставлених перед собою завдань. Кримінальний процес є саме тією галуззю права, в якій дискримінація є недопустимою і не має можливостей для існування.

Отже, рівність громадян перед законом і судом – це взаємопов'язані положення, але мають незалежний зміст. Рівність громадян перед законом необхідно вивчати як наявність тотожних матеріальних і процесуальних законів, які не створюють їм переваг чи обмежень залежно від тих обставин, передбачених ст. 24 Конституції України. Рівність усіх учасників процесу перед судом є похідною від вимоги доступності судового захисту й наявності права на нього, тому що громадяни мають право звертатися до суду, юрисдикція якого є необмеженою і поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651a-17>. – Назва з екрана.
3. Загурський О. Б. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2014. – Вип. 34. – С. 303–314.